

TEMEL GÖSTERGELER

Yüzölçümü	15.057,88 km ²
Nüfusu (2011)	1.570.943
Yıllık Nüfus Artış Hızı (2011)	% 27
Nüfus Yoğunluğu (2011)	104,3 kişi/km ²
Nüfus Dağılımı (2011)	% 72,1 İl ve İlçe, % 27,9 Belde ve Köyler
Okur-Yazarlık Oranı (2010)	% 82,7
Ortalama Yükseklik	650 m
Toplam Yerleşim Sayısı (2010)	17 İlçe, 29 Belediye, 795 Köy
Komşu Pazarlar	Irak, Suriye, İran
Büyük İlçeler (Nüfus)	Bağlar (351.410), Kayapınar (246.266), Yenişehir (202.703), Sur (130.784), Ergani (116.624), Bismil (110.344), Silvan (85.561)
Saat Dilimi	GMT+2
Telefon Kodu	+90 (412)
Elektrik Voltajı	220 V, 50 Hz
Ortalama Sıcaklık ile En Yüksek ve En Düşük Sıcaklıklar	Ortalama 15,8 ⁰ C, en yüksek 46,2 ⁰ C ve en düşük -24,2 ⁰ C
Yıllık Ortalama Yağış (m², ye) ve Nispi Nem	465 kg/m ² ortalama yağış, % 54 nispi nem
Deprem Konumu	İlin kuzey kesimi 1. derece, orta kesimi 2. derece, güney kesimi ise 3. derece deprem

	kuşağı
İhracat Tutarı	167 Milyon ABD Doları (2011)
İthalat Tutarı	58 Milyon ABD Doları (2011)
Ana İhracat Pazarları	Irak, Çin, Nijerya, Suudi Arabistan, Libya
Turist Sayısı (Yerli ve Yabancı)	221.626 (2011)
Arazi Kullanım Durumu (2010)	% 36,7 tarım alanı, % 24,5 çayır ve mera alanı, % 24,7 orman ve fundalık alan, % 14,1 diğer alanlar
Ana Sektörler	Tarım, Hizmetler, Sanayi, Turizm
TRC2 Bölgesi (Diyarbakır-Şanlıurfa) Kişi Başı Gayri Safi Katma Değer (2008)	3.724 ABD Doları
Banka Şube Sayısı (2011)	84
Yurtiçi Mevduat Hacmi (Bin TL)	2.306.373 (2011 ilk 9 ay)
Uluslar arası Sermayeli Şirket Sayısı	19
Kişi Başına Toplam Elektrik Tüketimi	837 kWh
Sanayi Elektrik Tüketimi	179.035 MWh
Havaalanı Sayısı	1
Ana Tarım ve Hayvancılık Ürünleri	Bitkisel Üretim; Pamuk, Buğday, arpa, kırmızı mercimek, mısır, pirinç, nohut, karpuz, kavun, üzüm. Hayvansal Üretim; Küçükbaş ve Büyükbaş Hayvan Yetiştiriciliği, İpekböcekçiliği, Arıcılık

1. DÜNYANIN İLK TİCARET MERKEZİ: DİYARBAKIR

*“Benim krallığımy seven, benim adımı
yücelten büyük tanrılar*

Aşşur, Bel, Sin, Şamaş, Adad, İştär.

*III. Şalmaneser, dört cihanın kralı, Asur’un
kralı II. Asurnasirpal oğlu,*

*Asur’un kralı II. Tukulti Ninurta’nın oğlu,
Nairi ülkesi denizinden (Van Gölü)*

*Güneşin battığı büyük denize (Akdeniz)
hâkim fatihi.*

*Hatti ülkesini tümüyle fethettim. Enzu
geçidine girdim.*

*Suhmu, Daianu ve Urartu Ülkeleri’ni
tümüyle fethettim.*

*Üç kez Nairi Ülkesi’ne gittim. Adımı
Dicle’nin kaynağına yazdım”*

(Orta Ve Yeni Asur Yazıtları: Dicle 3.
Schachner, 2005)

Diyarbakır medeniyetlerin doğduğu, dünyada ilk ticaretin, ilk tarımın yapıldığı ve verimli tarım topraklarının varlığı nedeniyle “*Bereketli Hilal*” olarak anılan yerde konumlanmıştır. Ülkelerin ve şehirlerin geçmişini oluşturan ve geleceğine yön veren önemli unsurlardan bir tanesidir, coğrafi konumlar. Bu nedenle coğrafi konumun, Diyarbakır ekonomisine yön verdiği görülmektedir. İlimiz, ana yollar üzerinde kurulmuş ayrıcalıklı bir şehir ve ticaret merkezi olarak tarihi çağlar boyunca daima büyük bir önem taşımış ve gelişme göstermiştir. Yöre, Uzakdoğu’yu batıya, güneyi kuzeye bağlayan önemli bir kavşak noktasında olduğundan, tarihin her döneminde canlılık yaşamıştır.

2. Nüfus, Eğitim, Araştırma ve Uygulama Merkezleri

- ① Diyarbakır nüfus bakımından Türkiye'nin 12. büyük şehridir.
- ① Dinamik ve genç nüfusu ile yatırımlar için insan gücü sağlayan Diyarbakır'ın nüfusunun % 50'sinden fazlası 15 ile 55 yaş arasındadır.

Dicle Üniversitesi

- ① 17.600 öğrenci,
- ① 3.500 personel,
- ① 1.200 yataklı Araştırma Hastanesi,
- ① Yatırımlar için nitelikli iş gücü İldeki üniversiteden sağlanabilmektedir.

- ① İlde Tarım, Bilim ve Teknoloji, Yenilenebilir Enerji alanında toplam 21 adet Araştırma ve Uygulama merkezi ve 1 adet TEKNOPARK bulunmaktadır.

3. Ulaşım Olanakları

- ① Diyarbakır, Dünya GSMH ve nüfusunun 1/5'ine 4 saatlik uçuş mesafesindedir. Uçakla İstanbul'a 2 saat, Ankara'ya 1 saat 20 dakika mesafededir.
- ① Diyarbakır; ülkemizde ticaretin yoğun olduğu liman kentleri Mersin ve İskenderun, sanayi kentleri Gaziantep ve Kayseri'ye yakın mesafelerdedir. Otoban ile İskenderun limanına 4 saat, Mersin limanına 6 saat mesafededir.
- ① Habur Gümrük Kapısı 298 km ve Mardin Serbest Ticaret Bölgesi 96 km. uzaklıktadır.

Tablo 1. Diyarbakır ve Önemli Merkezler Arasındaki Mesafeler

<i>Diyarbakır- Şanlıurfa</i>	<i>176 km</i>	<i>Diyarbakır-Habur</i>	<i>298 km</i>
<i>Diyarbakır -Gaziantep</i>	<i>313 km</i>	<i>Diyarbakır-Mersin</i>	<i>587 km</i>
<i>Diyarbakır-Mardin</i>	<i>96 km</i>	<i>Diyarbakır-İskenderun</i>	<i>506 km</i>
<i>Diyarbakır-Batman</i>	<i>100 km</i>	<i>Diyarbakır-Ankara</i>	<i>911 km</i>
<i>Diyarbakır-Elazığ</i>	<i>153 km</i>	<i>Diyarbakır-Kayseri</i>	<i>592 km</i>

Türkiye'nin Ortadoğu'ya Açılan Kapısı

- ① Ortadoğu Ticaret Merkezlerine yakınlık: Şam 601 km, Beyrut 615 km, Bağdat 641 km, Tahran 1035 km ve Amman 766 km. Akçakale sınır kapısından Suriye’nin Rakka şehrine 3 saat, Halep’e 5 saat, Habur sınır kapısından Irak’a 3 saat uzaklıktadır.
- ② 24 ülkenin yer aldığı Ortadoğu ve Kuzey Afrika (WANA Bölgesi) ile 6 ülkenin yer aldığı Orta Asya bölgesinin şu anki nüfusu 386 milyondur. Bu iki bölgedeki toplam Gayri Safi Yurt İçi Hâsıla (GSYİH) 1 trilyon 371 milyar dolardır. Yapılan çalışmalarda bu bölgelerin toplam nüfusunun 2020 yılında yaklaşık 3 kat artarak 1,1 milyara çıkacağı tahmin edilmektedir. 2000-2020 yılları arasında WANA bölgesinde 11,4 milyon ton süt açığı ve 1,5 milyon ton et açığı olması beklenmektedir. Bunun yanı sıra, bu bölgedeki tahıl ve baklagil üretim açığının 82 milyon tona ulaşacağı öngörülmektedir.

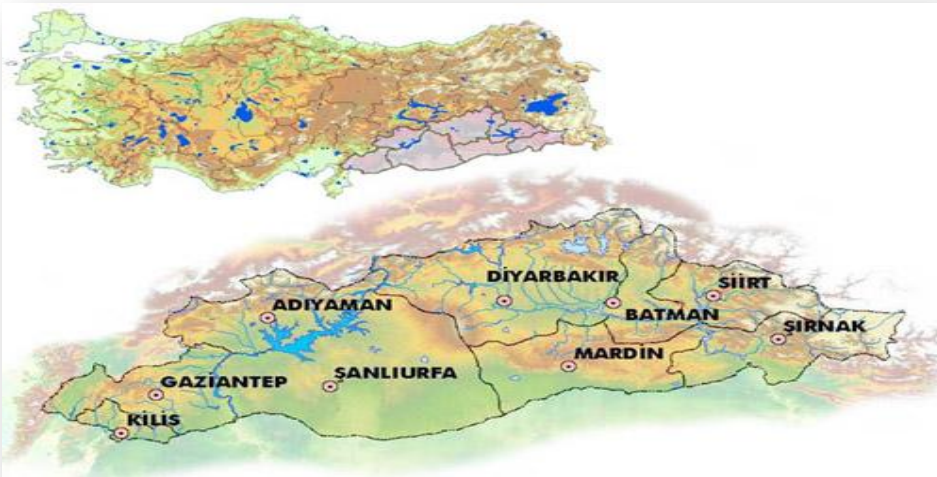
Diyarbakır Havalimanı

- ① Diyarbakır Havalimanı 1952 yılında hizmete açılmıştır,
- ① Yıllık yolcu kapasitesi 1.450.000 yolcudur. 2011 yılında Diyarbakır Havalimanına 13.909 uçak ile toplam 1.690.653 yolcu taşınmıştır.
- ① Şehir merkezine 6 km mesafededir,
- ① Yolcu trafiği sıralamasında Türkiye’de 9.’dur

4. Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) ve Diyarbakır

- ① GAP Dünyanın 6’ıncı en büyük entegre Kalkınma Projesidir.

- ① Diyarbakır Güneydoğu Anadolu Projesinin merkez uygulama alanıdır. GAP ile

Diyarbakır'ın toplam sulanabilir alanı **583.173** hektar olacaktır.

- ① Diyarbakır Silvan Barajı Projesiyle sulamaya açılması planlanan arazi miktarı **2 Milyon 450 Bin dekar**dır.

- ① GAP Eylem Planında “tarımda verimlilik artırılarak tarıma dayalı sanayinin rekabet gücünün geliştirilmesi ve bölge ihracatının artırılması” hedef olarak ortaya konulmuştur.

Şekil 1- Diyarbakır İlinde Sulama

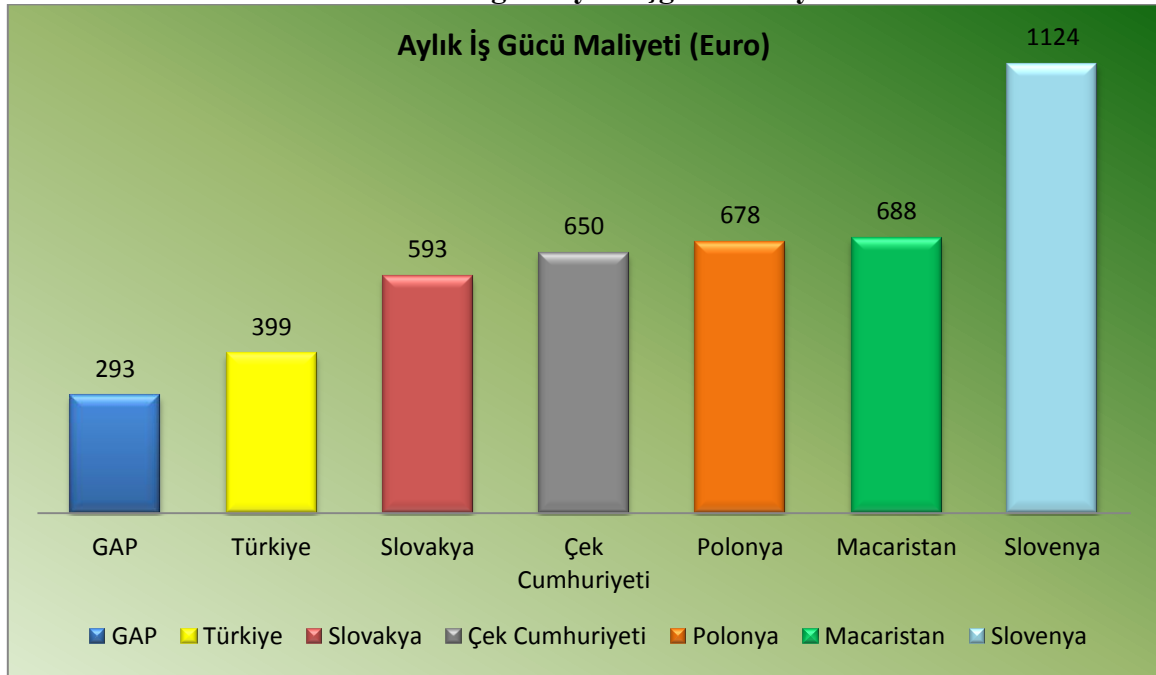
- ① Diyarbakır İlinde GAP Eylem Planı'nın getirdiği ivme ile birlikte sulama yatırımlarına hız verilmiştir. Planlama aşamasında olan projeler tamamlandığında toplam 443.925 hektarlık bir alan sulanabilecektir. Bu rakam şu an sulanan alanların 4 kat artması anlamına gelmektedir.

5. İhracat ve İş Gücü

Ortadoğu Pazarı: 350 milyon nüfus ve 210 milyar ABD Doları ithalat!

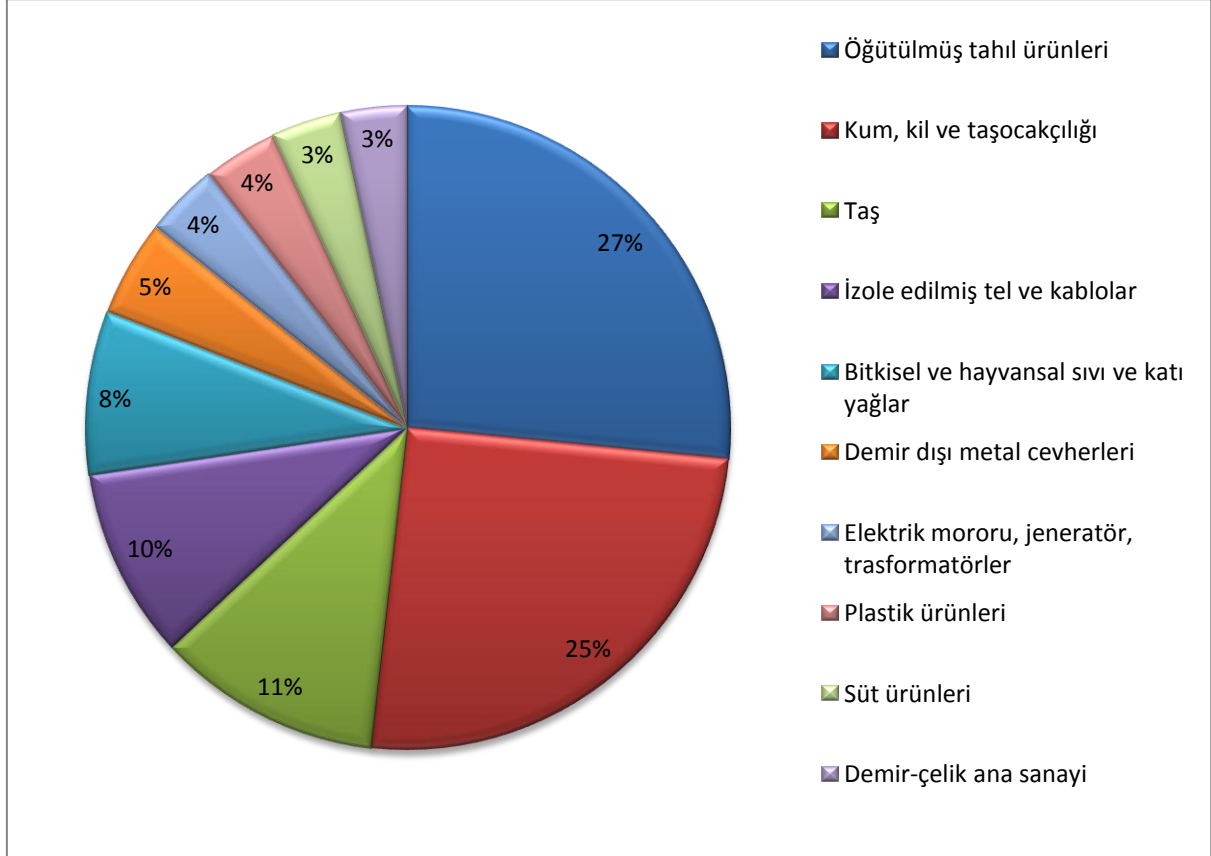
- ② Diyarbakır İlinin içinde yer aldığı GAP Bölgesi'nde iş gücü maliyetleri birçok Avrupa Ülkesi ortalamasının altındadır.
- ② Diyarbakır'ın **300 bin** genç ve dinamik iş gücü bulunmaktadır.

Grafik 1. GAP Bölgesi Aylık İşgücü Maliyetleri

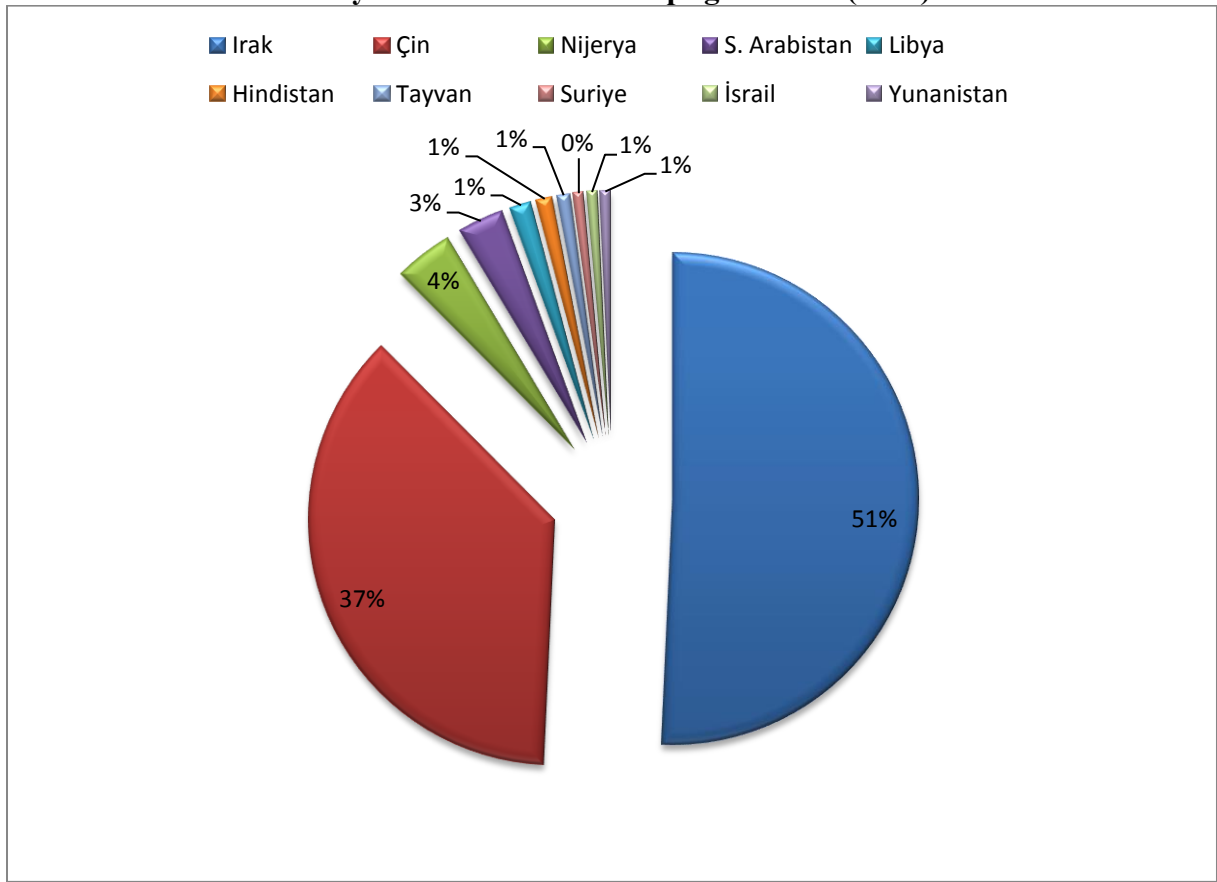

- ② Diyarbakır'da ihracat son beş yılda çok hızlı bir büyüme göstermiştir. 2005-2011 yılları arasında hemen hemen 3 kat büyüme elde edilmiştir.

Grafik 2. Diyarbakır İhraç Malları (2011)

Grafik 3. Diyarbakır'ın İhracat Yaptığı Ülkeler (2010)

6. Tarımsal Üretim ve Diyarbakır

- ① Diyarbakır devletın sulama yatırımlarından en fazla payı alan illerin başında gelmektedir.
- ② Ülkemizin ekonomik olarak sulanabilir arazisinin **% 15'ine** sahiptir.

Tarihin tanık olduğu bereketli Diyar

- ① Diyarbakır; medeniyetlerin doğduğu, dünyada tarımın ilk yapıldığı ve verimli tarım topraklarının varlığı nedeniyle “**Bereketli Hilal**” olarak anılan yerde konumlanmıştır.

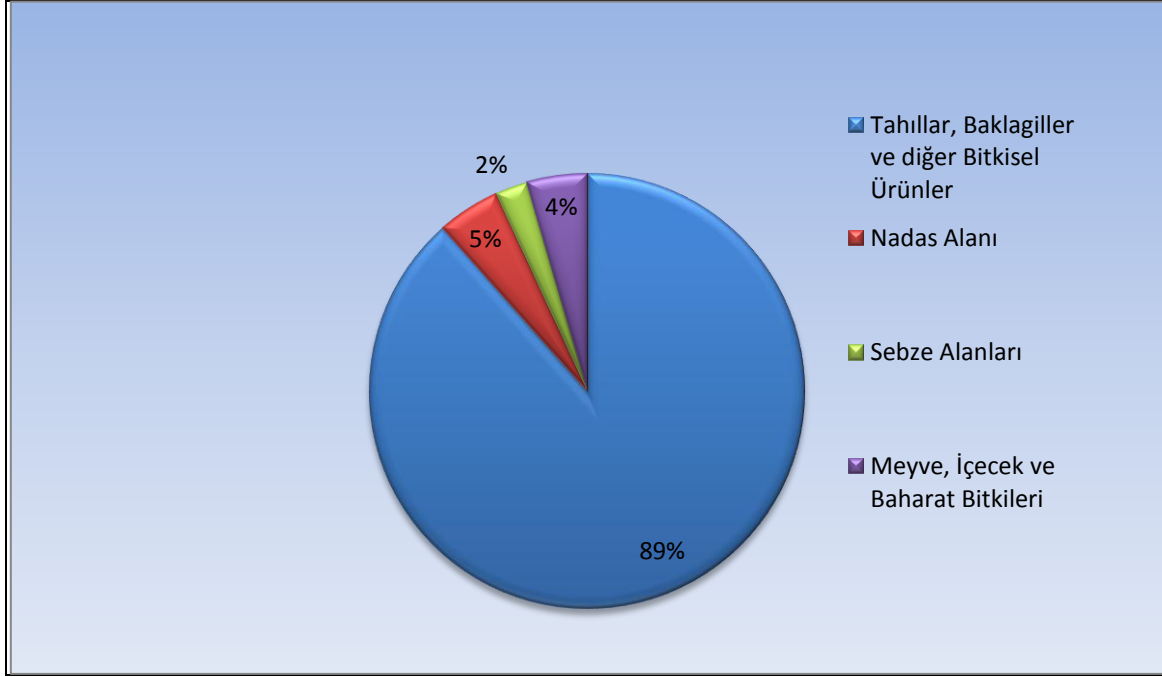

- ① Üretimin artması ile birlikte Diyarbakır tarıma dayalı ihracatın ana merkezlerinden biri olacaktır. Özellikle, 190 milyar dolarlık Ortadoğu ana Pazar olacaktır.

Tarım yapmaya elverişli verimli topraklar

- ① Diyarbakır’da tarıma elverişli topraklarda alkalilik ve tuz problemi bulunmamaktadır.

Grafik 4. Tarım Alanlarının Dağılımı

Toplam yüzölçümün % 37,4'ü sulamaya elverişli arazi

Sulamaya elverişli arazilerin % 76,1'i ekonomik olarak sulanabilir arazi

Türkiye'deki;

- ① Buğday üretiminin % 8'i ve pamuk üretiminin % 6'sı, kırmızı mercimek üretiminin % 22'si Diyarbakır'da üretilmektedir.
- ① Diyarbakır'da tarım yapılan alanların % 73,7'sinde buğday üretimi yapılmaktadır.
- ① Yıllık 110 bin ton sofralık ve 7 bin 600 ton şaraplık üzüm üretimi gerçekleştirilmektedir. Dünyaca ünlü Boğazkere şaraplık üzümleri Diyarbakır ilinde yetiştirilmektedir.
- ① Diyarbakır'da son yıllarda sulu tarıma geçiş çalışmalarının hızlanmasıyla beraber pamuk ekimi ağırlık kazanmaya başlamıştır. GAP çerçevesinde sulama kanallarının daha hızlı devreye girmesiyle pamuk ekimi daha da artacaktır. Diyarbakır İlinde üretilen **"Golda"** türü pamuk Türkiye'nin en iyi pamuğudur.

Organik tarım potansiyeli

Tablo 2- Diyarbakır'da Organik Tarım

	Ekilen Alan(ha)	Üretim (ton)
Diyarbakır	356	777
TRC2 Bölgesi	2.488	11.160
Türkiye	249.722	318.164

- ① Diyarbakır'da kullanılan pestisidler toprak ve yeraltı suyunu kirletecek miktarlarda verilmediğinden topraklarda herhangi bir pestisid kirliliğine rastlanmamıştır. Ayrıca, dağlık bölgelerde tarımsal kimyasallar kullanılmamaktadır.
- ② Diyarbakır İlinde organik olarak üretilen başlıca ürünler nohut (324 ton), buğday (219 ton) ve biber (217 ton)'dir. Geçiş sürecindeki ürünler sertifikalandırıldığı takdirde organik ürünlerin üretimi giderek artmaya başlayacaktır.

Markalaşma yolunda Diyarbakır İpeği

Tablo 3- Diyarbakır'da İpek Böcekçiliği

	Hane Sayısı	Yaş Koza (Ton)
Diyarbakır	734	47
Türkiye	2.295	136

- ① Diyarbakır'da Türkiye'deki yaş kozanın 1/3'ü üretilmektedir. Diyarbakır İlinin Kulp İlçesi başta olmak üzere, Lice ve Hani İlçelerinde ipekböceği yetiştiriciliği bilinci artmış ve verimli bir üretim yapılmaya başlanmıştır. Uygulanmakta olan projeler ve tanıtım faaliyetleri sayesinde Diyarbakır İpeği markalaşma yolunda hızlı adımlar atmaktadır.

7. Yatırım Teşvikleri

① Diyarbakır teşviklerden en fazla faydalanan 6. Bölgede yer almaktadır ve Yatırım Teşvik Belgesi karşılığında aşağıdaki destekler sunulmaktadır;

- ❖ KDV İstisnası,
- ❖ Gümrük Vergisi Muafiyeti,
- ❖ Faiz Desteği,
- ❖ Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği,
- ❖ Sigorta Primi İşçi Hissesi Desteği
- ❖ Vergi İndirimi,
- ❖ Yatırım Yeri Tahsisi,
- ❖ Gelir Vergisi Stopajı Desteği,

8. Organize Sanayi Bölgeleri

① Bölgemizde 2 adet OSB bulunmaktadır.

① Diyarbakır OSB

- ❖ Şehir merkezinden 20. km mesafededir,
- ❖ Toplam alanı 532 hektardır,
- ❖ 255 adet parsel mevcuttur,
- ❖ Faaliyette olan firma sayısı 135'tir.

Hızla gelişen tarıma dayalı sanayi

Diyarbakır İlinde, Türkiye'de bir ilk niteliğinde olan Tarıma Dayalı İhtisas Besi Organize Sanayi Bölgesi inşaatı tamamlanmıştır.

① Diyarbakır Tarıma Dayalı İhtisas Besi Organize Sanayi Bölgesi, bu alanda Türkiye'deki ilk uygulama olup Tarım, Gıda ve Hayvancılık Bakanlığı ile Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı arasında imzalanan protokol ile kurulma çalışmalarına 2009 yılında başlanmıştır.

① Şehir merkezinden 25'inci km'sinde toplam 187 hektar üzerinde kurulan OSB'nin 84,4 hektarlık kısmı sanayi alanı olarak planlanmıştır. Bu alanda toplam 103 parsel mevcuttur.

9. Diyarbakır Sanayisinde Öne Çıkan Sektörler

“Gelişen ve markalaşma yolunda hızla ilerleyen DİYARBAKIR’da siz de yerinizi alın!”

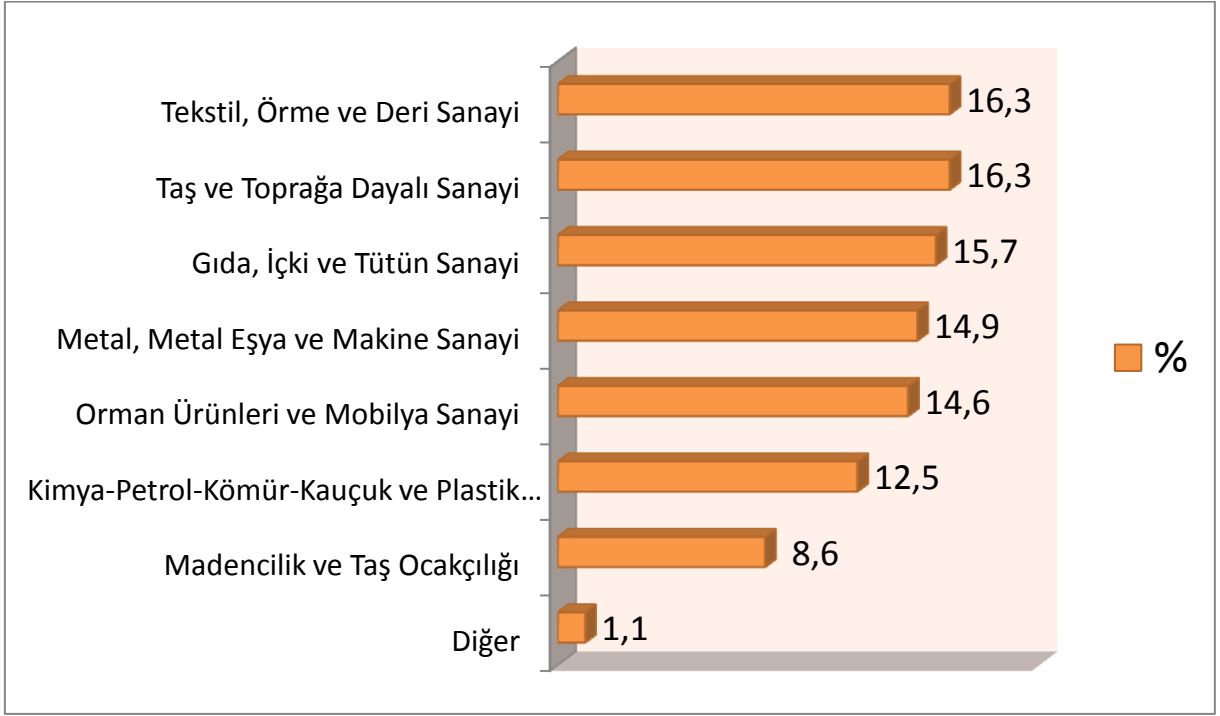
Diyarbakır'dan 4 saatlik karayolu mesafesi ile Türkiye'de 10 milyon nüfusa ulaşılmaktadır!

- ① Uluslar arası Rekabet Araştırma Kurumu (URAK)’nun Türkiye genelinde 81 ilde yaptığı *İller Arası Rekabetçilik Endeksi* çalışmasına göre Diyarbakır;
- ❖ 2009-2010 döneminde ‘**Markalaşma Becerisi ve Yenilikçilik**’ alanında **13.** sırada,
 - ❖ 2008-2009 döneminde ‘**Ticaret Becerisi ve Üretim Potansiyeli**’ alanında **16.** sırada yer almıştır.
- ② Türkiye genelinde iller bazında toplam Kamu yatırımları açısından Diyarbakır **4.** sıradadır.

Diyarbakır İlinin Sanayi İşyeri Yoğunlaşma Endeksi (LQ) Analizi

- ① Sanayi İşyeri Yoğunlaşma Endeksi (LQ), Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin sanayi veritabanından alınan illere göre sanayi alt sektör dağılımı verilerinden elde edilmiştir. Buna göre Diyarbakır Türkiye genelinde;
- ❖ ‘**Tekstil, Örme, Konfeksiyon ve Deri Sanayi**’sinde **17**’nci sırada,
 - ❖ ‘**Metal Dışı Ürünler Sanayi**’sinde **15**’inci sırada,
 - ❖ ‘**Metalik Olmayan ve Madencilik Konusuna Giren Madenlerin İstihsalı Sektöründe**’ ise **11**’inci sırada yer almaktadır.
- ② Diyarbakır ilinde *gıda, içki ve tütün sanayi, metal dışı ürünler sanayi, metalik olmayan ve madencilik konusuna giren madenlerin istihsalı sektörü* Türkiye’ye göre görece olarak yoğun olan sektörlerdir.

Grafik 5- Diyarbakır Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı (2010)

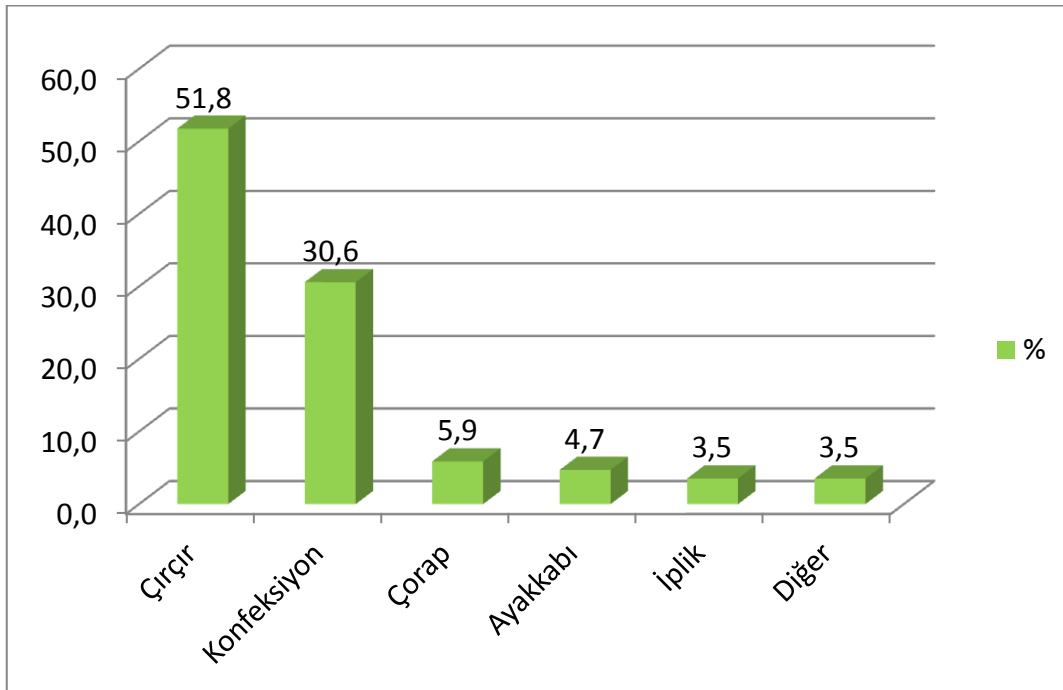
10. YATIRIM FIRSATLARI

TEKSTİL

- ① Türkiye pamuk üretiminin ekili alanın % 10,2'si Diyarbakır ilinde bulunmaktadır. Diyarbakır ilinde, bu yüksek üretime paralel olarak pamuğu iplik öncesindeki aşamaya getiren çırçır sanayi, 44 adet işletmeyle gelişmiş bulunmaktadır.
- ① Diyarbakır Türkiye Çırçır işletmelerinin % 8,5'ine sahiptir.

Grafik 6- Tekstil, Örmeye ve Deri Sanayi Alt Sektör Dağılımı

- ① Tekstil sektöründe pamuğa dayalı tekstil sanayisi Diyarbakır ilinde öne çıkmaktadır.
- ① Diyarbakır'da tekstil sektöründe; iplik, boyama, konfeksiyon alanlarında yatırım

potansiyeli mevcut olup entegre yatırımlara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu entegre yapı büyük işletmeler olabileceği gibi ardışık işlemleri yapan küçük işletmeler şeklinde de olabilir.

① Türkiye’de tekstil sanayi, ihracattan dolayı kazandırdığı döviz ve sağladığı yüksek istihdam ile imalat sanayinde önemli bir yere sahiptir. Ortadoğu Pazarına ve hammaddeye yakınlığı gibi avantajlarını kullanarak, tekstil sektöründe harekete geçebilecek büyük bir potansiyel mevcuttur.

① Tekstil sektöründe önerilen yatırım konuları;

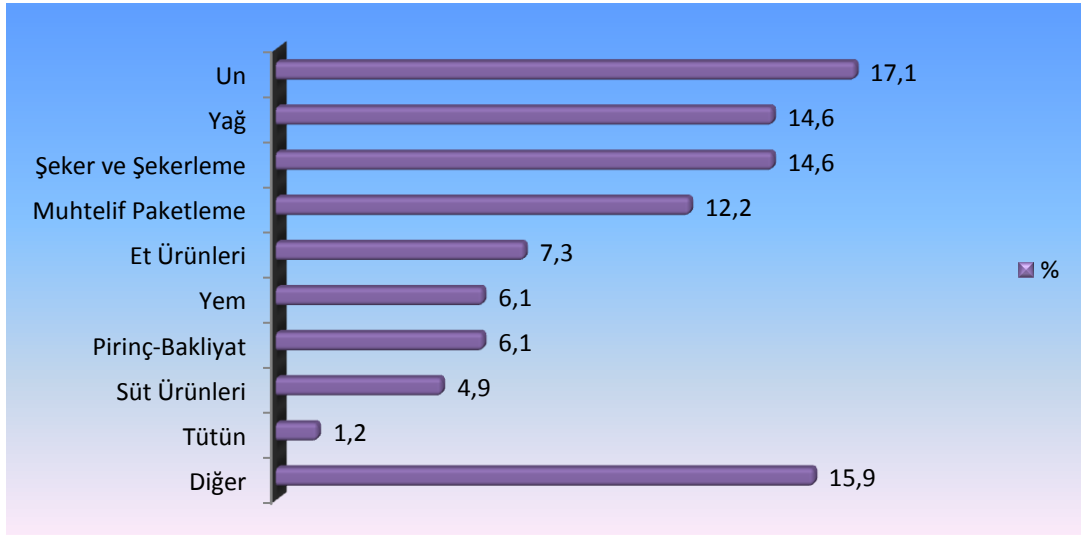
- ❖ Pamuk İpliği,
- ❖ Kumaş ve Denim üretimi,
- ❖ Boyahane ve Baskı Tesisleri,
- ❖ Teknik ve Organik Tekstil,
- ❖ Konfeksiyon,
- ❖ Nonwoven Kumaş Üretimi,
- ❖ Örme Tesisleri

GIDA

- ① GAP'ın sunduğu sulama imkânları ile birlikte Diyarbakır tarımda çok daha ön plana çıkacak ve bu da beraberinde tarıma dayalı sanayinin hızla gelişmesini sağlayacaktır.
- ① Sınır ülkelerine yakınlığın getirdiği avantaj ve bu ülkelerle olan iyi ilişkiler, diğer sektörlerde olduğu gibi gıda sektöründe de önemli bir pazarı ortaya çıkarmaktadır.

Grafik 7. Gıda, İçki ve Tütün Sektörünün İşletme Sayısına Göre Alt Dağılımı

- ① Gıda sektörünün kendi içinde alt sektör dağılımına bakıldığında yağ, şeker ve un sanayisinin özellikle öne çıktığı görülmektedir. Yağ işletmelerinde özellikle pamuk yağı üretilmektedir. Yukarıdaki bölümlerde bahsedildiği gibi Diyarbakır ili pamuk yağı alanında Türkiye içinde önemli bir paya sahiptir. Sulama imkânlarına ulaşılması ile bu ilde pamuk ekiminin artması ve bu alanda yağ sanayisinin daha da gelişeceği tahmin edilebilir.
- ① Rafine-pamuk yağı alanında faaliyet gösteren Türkiye'deki işletmelerin % 9'u Diyarbakır

ilinde bulunmaktadır. Küp şeker imalatı da % 5,3 oranıyla diğer bölge illeri arasında öne çıkan bir sektördür.

① Diyarbakır buğday üretimi ilde önemli bir yere sahiptir. Fakat buna bağlı olarak, un sanayisi dışında başka sanayiler oluşmamıştır. Bu yönde makarna, paket un, bisküvi, kek gibi alanlarda bir sanayi oluşma potansiyeli vardır. Özellikle komşu ülkelere yönelik bu yönde bir pazar potansiyeli mevcuttur.

① Gıda sektöründe önerilen yatırım konuları;

- ❖ Makarna Üretim Tesisi,
- ❖ Bisküvi, Kek, Şekerleme Üretimi
- ❖ İşlenmiş ve Dondurulmuş Gıda,
- ❖ Paketleme,
- ❖ Bitkisel ve Hayvansal Yağ, Margarin,
- ❖ Süt ve Et İşleme

TARIM VE HAYVANCILIK EKİPMANLARI

Tablo 4- Tarım Alet-Makine Varlığı

		Diyarbakır	TRC2 Bölgesi	Türkiye
Traktör		8.389	21.170	1.073.334
Pulluk		9.856	24.825	1.146.643
Kültivatör		8.614	18.854	466.727
Biçerdöver		143	332	13.360
Ekim Makinesi		4.537	13.151	375.710
Sulama Tesisi	Yağmurlama	31	2.235	219.868
	Damlama	119	355	219.052

- ① Sulama imkânlarının artması ve modern tarımsal yöntemlere geçilmesi ile birlikte yağmurlama ve damlama sulama tesisi, süt sağım makinesi, süt sağım tesisi, yem hazırlama makinesi ve mısır silaj makinesi sayısında önemli artış olması beklenmektedir. Mevcuttaki alet ve ekipmanlar dikkate alındığında, yakın gelecekte bölgede tarım alet ve makineleri için yedek parça ihtiyacının artacağı öngörülmektedir.
- ② Çeşitli zirai makineler ve aksamlarını üreten firmaların oranı Diyarbakır'da % 10,3'tür. Ayrıca, tanker, römork, konteynır üreten firmaların oranı % 11,5 olarak görülmektedir.
- ③ Tarımın gelişmesi ile zirai makinelere olan ihtiyacın artması, buna paralel olarak makine sanayisi ve yan sanayinin de gelişmesi beklenmektedir. Buna göre önerilen yatırım konuları;

❖ Tarım ve Hayvancılık Yatırımları,

- ❖ Tarım Makineleri,
- ❖ Sulama Ekipmanları ve Sistemleri,
- ❖ Zirai İlaçlar ve Gübre,
- ❖ Hayvancılık Ekipmanları ve Sistemleri,
- ❖ Tohumculuk ve Fidancılık

YENİLENEBİLİR ENERJİ

- ① **Diyarbakır** ülkemizin en güneşli bölgelerinden birisidir. Yıllık güneşlenme süresi yaklaşık 3000 saat/yıl'dır.
- ① Yoğun tarımsal ve hayvancılık üretimi sayesinde enerji yatırımları için geniş hammadde imkânı sunmaktadır.
- ① Diyarbakır ülkemiz ve Ortadoğu ülkeleri için yenilenebilir enerji sistemlerinin üretimi, satışı, projelendirmesi ve teknik servis hizmetleri yatırımları için fırsatlar sunmaktadır. Buna göre önerilen yatırım konuları;

- ❖ Güneş Enerjisi Tarlaları,
- ❖ Biokütle ve Biyogaz,
- ❖ Yenilenebilir Enerji ürünleri satışı, proje ve servis hizmetleri.

Yapı Malzemeleri, Kimyasalları, Elektrik Makineleri ve Plastik Yatırımları

- ① Kimya, Petrol, Kömür, Kauçuk ve Plastik Ürünleri sanayi sektöründeki işletmelerin % 45'i plastik ürünlerin işlenmesi ve üretimi faaliyetlerinde bulunan işletmelerden oluşturmaktadır. Bu işletmelerde muhtelif plastik eşya, ambalaj, hortum, sulama sistemleri gibi üretimler yapılmaktadır.
- ① Metal, Metal Eşya ve Makine Sanayi sektörünün alt sektör dağılımına bakıldığında % 17,9'unu elektrikli makineler ve aygıtlar oluşturmaktadır. Bu işletmelerde daha çok elektrik panosu, regülatör ve transformatör üretilmektedirler. Alüminyum pencere ve çelik kapı ile ana metal sanayi olarak çelik konstrüksiyon, tel ve muhtelif demir aksamaları üretimi yapan firmalar da mevcuttur.
- ① İnşaat ve Yapı Malzemeleri sektörü Diyarbakır'da hızlı gelişen sektörlerin başında gelmektedir.
- ① Önerilen yatırım konuları:
 - ❖ Yapı Malzemeleri ve Kimyasalları,
 - ❖ Elektrik Makineleri (Trafo, Pano, Elektrik Motoru, Dalgıç Pompa, Kablo, Aydınlatma vb.),
 - ❖ Plastik Boru & Paketleme Malzemeleri

MERMERCİLİK

- ① Taş ve Toprağa Dayalı Sanayide mermer ve bazalt işlenmesi, tuğla, briket, hazır beton, banyo taşları, seramik, kartonpiyer, çimento gibi çeşitli ürünlerin üretilmesi faaliyetleri yürütülmektedir.
- ① Diyarbakır ilinin 2010 yılı ihracatının % 50'ye yakını mermer ihracatı oluşturmaktadır.
- ① Diyarbakır ilinin blok mermer imalatı yapan işyerleri sayısı bakımından Türkiye'deki payı % 5'e yakındır. Bölgenin diğer illeri arasında, Diyarbakır ili bu sanayi ile öne çıkmıştır.
- ① Türkiye mermer ihracatının % 5'i Diyarbakır menşelidir.

TURİZM

- ① Diyarbakır; 10.000 yıl öncesinden başlayan tarihi, 33 medeniyete beşiklik etmiş kültürü, Surları, Türkiye'nin en çok sahabe, peygamber kabri ve makamı Süryani ve Katolik Hıristiyanlığın inanç değerleri, doğal güzellikleri, Çermik Kaplıcaları, Karacadağ'ın gen merkezi ve kış turizmi potansiyeli ile önemli bir turizm merkezi olmuştur.
- ① İlk medeniyetlerin yükseldiği aynı zamanda Diyarbakır'ında içinde bulunduğu bölge Mezopotamya veya Verimli Hilal,
- ① M.Ö 10.000 Neolitik Dönem
- ① M.Ö. 3200 Mezopotamya'da medeniyetler yükselmesi,
- ① 33 medeniyete ev sahipliği

Artuklu Dönemi Ulu Beden Burcu

① Öne çıkan turizm başlıkları;

- ❖ Kültür turizmi,
- ❖ İnanç turizmi,
- ❖ Sağlık ve termal turizm,
- ❖ Eko-turizm,
- ❖ Gurme turizmi,

① Buna göre önerilen yatırım konuları:

- ❖ 4 yıldız ve üzeri Otel Yatırımları,
- ❖ Butik Otel Yatırımları,
- ❖ Otel ve Kongre Merkezi Entegre Yatırımlar,
- ❖ Turistik Eşya Üretimi,

Daha fazla bilgi ve sorularınız için:

DİYARBAKIR YATIRIM DESTEK OFİSİ

Selahattini Eyyubi Mah. Urfa Bulvarı No:15/A Kat:3
BAĞLAR
DİYARBAKIR
21080
TÜRKİYE

dbakirydo@karacadag.org.tr

+90 (412) 237 12 16-17 | +90 (412) 237 12 82-83

+90 (412) 237 12 14

+90 (530) 664 67 14 | +90 (530) 664 52 02

<http://www.investdiyarbakir.com>